

PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU

KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE O SUZBIJANJU TRGOVANJA
LJUDIMA

S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

Zagreb, svibanj 2007.

Prijedloga Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima

I. Ustavna osnova za donošenje Zakona

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima sadržana je u odredbi članka 139. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine», broj 41/01, pročišćeni tekst i 55/01).

II. Ocjena stanja i osnovna pitanja koja se trebaju urediti ovim Zakonom te posljedice koje će iz donošenja Zakona proisteći

Potpisivanjem Konvencije UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta te pripadajućih protokola, Republika Hrvatska se aktivno uključila u aktivnosti međunarodne zajednice na području suzbijanja trgovanja ljudima. U svrhu usklađivanja s obvezama preuzetim potpisivanjem navedenih, ali i drugih relevantnih međunarodnih dokumenata, započeta je izgradnja cjelovitog sustava suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj. Formiran je Nacionalni odbor za suzbijanje trgovanja ljudima na čijem je čelu potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske nadležna za društvene djelatnosti i ljudska prava, imenovan je Nacionalni koordinator te formiran Operativni tim Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima. Nadalje, donesen je četverogodišnji Nacionalni program za suzbijanje trgovanja ljudima, Operativni planovi za 2005., 2006. i 2007. godinu, te Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja djecom od 2005. do 2007.

Danas Republika Hrvatska ima cjelovit i učinkovit sustav suzbijanja trgovanja ljudima. Uspostavljen je zakonodavni okvir za progon počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima, izgrađen je učinkovit sustav pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima koji, stavljajući žrtvu u središnji položaj, obuhvaća skrb o žrtvi od trenutka njene identifikacije pa sve do konačnog zbrinjavanja kroz proces reintegracije. Uspostavljen je nacionalni referalni sustav te je usvojen Protokol za identifikaciju, pomoć i zaštitu žrtava trgovanja ljudima, a dobivanje statusa žrtve trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj ne uvjetuje se žrtvinom suradnjom sa policijskim i pravosudnim tijelima, odnosno spremnošću žrtve da svjedoči u kaznenom postupku.

Značajni rezultati ostvareni su u obrazovanju ciljanih skupina, provedene su brojne aktivnosti u svrhu prevencije navedenog fenomena, te je intenzivirana međunarodna suradnja, kao i suradnja s organizacijama civilnog društva.

Sa zadovoljstvom možemo istaknuti da je unutarnje zakonodavstvo Republike Hrvatske na području suzbijanja trgovanja ljudima najvećim dijelom usklađen s pravnom stečevinom EU-a.

Konvencija Vijeća Europe za suzbijanje trgovanja ljudima jedan je od prvih dokumenata koji detaljno definira cijeli niz mjera usmjerenih na zaštitu i promicanje prava žrtava trgovanja ljudima te žrtvu smješta u središte pozornosti. Uvažavajući činjenicu svakodnevnog porasta broja žrtava trgovanja ljudima, Vijeće Europe je, kao najstarija međunarodna regionalna organizacija nadležna za područje ljudskih prava uočilo potrebu stvaranja jačeg pravnog dokumenta koji će biti usmjeren na zaštitu ljudskih prava žrtava trgovanja ljudima. Stoga je,

nakon više od 20 mjeseci rada usvojen tekst predmetne Konvencije. Konvencija je otvorena za potpisivanje na III Summitu Vijeća Europe održanom u Varšavi 16. svibnja 2005. godine gdje ju je u ime Republike Hrvatske potpisao predsjednik Vlade Republike Hrvatske. Do danas je Konvenciju potpisalo ukupno 29 država, a ratificiralo ju je 7 država – Albanija, Austrija, Bugarska, Gruzija, Moldova, San Marino i Crna Gora. Sukladno članku 42. Konvencije, ona stupa na snagu tri mjeseca nakon datuma na koji 10 potpisnika, uključujući najmanje 8 država članica VE izrazi svoj pristanak biti vezane Konvencijom, iz čega proizlazi da trenutno još nije na snazi.

Konvencija razrađuje cijeli niz mjera usmjerenih na zaštitu i promicanje prava žrtve, uvažavajući pri tome i specifičnosti svake žrtve ponaosob – njenu dob, spol i druge karakteristike.

Konvencija veliku pažnju posvećuje i mjerama za poboljšanje međunarodne suradnje i suradnje s organizacijama civilnog društva. Posebnu vrijednost predstavlja osnivanje nezavisnog mehanizma praćenja (GRETE) koji će pratiti provedbu Konvencije, a čije osnivanje posebno pozdravlja i Europski parlament posebnom Rezolucijom.

Kako je već navedeno, do trenutka konačnog definiranja teksta same Konvencije, Republika Hrvatska izgradila je sustav suzbijanja trgovanja ljudima kojim je obuhvaćena i politička i praktična razina. Učinkovita provedba aktivnosti na obje razine te postignuti pravni standardi u Republici Hrvatskoj u određenim područjima nadilaze standarde utvrđene ovom Konvencijom.

Zakonski okvir:

Hrvatsko kazneno zakonodavstvo člankom 175. sankcionira kazneno djelo trgovanja ljudima, a posljednjim dopunama uspostavljeno je i kaznenopravno sankcioniranje počinitelja koji znajući da se radi o žrtvi trgovanja ljudima koristi usluge te žrtve.

Kazneno zakonodavstvo Republike Hrvatske se primjenjuje na svakoga tko počini kazneno djelo na području Republike Hrvatske. Nadalje, ono se primjenjuje i na počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima koji je hrvatski državljanin, a počinio je kazneno djelo izvan teritorija Republike Hrvatske, prema strancu koji izvan područja Republike Hrvatske počini kazneno djelo trgovanja ljudima na štetu hrvatskog državljanina ukoliko se počinitelj zatekne na području Republike Hrvatske ili bude izručen. Kazneno zakonodavstvo će se u slučaju trgovanja ljudima primijeniti i na počinitelja-stranca kada je kazneno djelo počinjeno izvan područja Republike Hrvatske, prema stranom državljaninu, ako je po unutarnjem zakonodavstvu države u kojoj je djelo počinjeno propisana kazna zatvora za kazneno djelo trgovanja ljudima u najmanjem trajanju od 5 godina, a počinitelj se zatekne na području Republike Hrvatske i ne bude izručen drugoj državi. Nadalje, Kazneni zakon propisuje njegovu primjenu i za kaznena djela počinjena na hrvatskom brodu odnosno civilnom ili vojnom zrakoplovu.

Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela propisuje kažnjavanje pravne osobe za kazneno djelo odgovorne osobe ukoliko se njime povređuje neka dužnost pravne osobe ili je pravna osoba ostvarila ili trebala ostvariti protupravnu imovinsku korist. Pravnim osobama se za kaznena djela, među kojima je i kazneno djelo trgovanja ljudima, mogu izreći kazne, uvjetne osude i sigurnosne mjere.

Temeljem Zakona o strancima ministar unutarnjih poslova donio je Uputu o načinu reguliranja boravka žrtvama trgovanja ljudima temeljem koje se regulira status boravka žrtvama trgovanja ljudima. Navedena Uputa predviđa razdoblje za razmišljanje u trajanju od 90 dana.

Identifikacija žrtava, otkrivanje, procesuiranje i sankcioniranje počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima:

Od uspostave sustava 2002. godine do 01. svibnja 2007. godine u Republici Hrvatskoj je identificirano ukupno 62 žrtve trgovanja ljudima. Od toga broja 6 žrtava je identificirano tijekom 2005. godine, a 13 žrtava tijekom 2006. Tijekom 2007. identificirano je 8 žrtava trgovanja ljudima, od čega ih je 5 hrvatskih državljanke i sve žrtve su ženskog spola.

Pomoć i zaštita žrtava:

U Republici Hrvatskoj uspostavljen je nacionalni referalni sustav kojim je uređena pomoć i zaštita žrtava trgovanja ljudima od trenutka identifikacije do konačnog zbrinjavanja kroz reintegraciju odnosno povratak u zemlju podrijetla. Pomoć i zaštita žrtava trgovanja ljudima obuhvaćaju: siguran smještaj, medicinsku, psihološku i pravnu pomoć, usluge prevođenja, mogućnost školovanja. Uspostavljeno je nacionalno sklonište za odrasle žrtve trgovanja ljudima te nacionalno sklonište za djecu žrtve trgovanja ljudima. Oba skloništa financiraju se, putem Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, iz državnog proračuna.

Kako je već navedeno, omogućeno je izdavanje privremene dozvole boravka žrtvama trgovanja ljudima te izdavanje takve dozvole nije uvjetovano žrtvinom suradnjom s policijom odnosno sudjelovanjem u sudskom postupku protiv počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima.

Posebno je potrebno naglasiti da su u provedbu sviju aktivnosti pomoći i zaštite uključene organizacije civilnog društva.

Prevenција:

Vezano uz prevenciju, provedene su medijske kampanje Ureda za ljudska prava pod nazivom «Zaustavimo trgovanje ljudima» i «Zaustavimo trgovanje djecom». Nadalje, provedene su brojne kampanje organizacija civilnog društva i međunarodnih organizacija.

Potrebno je posebno istaknuti preventivno obrazovanje o trgovanju ljudima koje je provedeno u predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama.

Obrazovanje:

U svrhu obrazovanja ciljanih skupina profesionalaca provedeni su brojni seminari o trgovanju ljudima i to za: policijske službenike, diplomatsko-konzularno osoblje, pravosudne dužnosnike, službenike u sustavu socijalne skrbi, predstavnike organizacija civilnog društva.

Međunarodna suradnja:

Međunarodna suradnja je uspostavljena i unaprijeđena na mnogim razinama i to:

- o suradnja s OEES-om, Vijećem Europe i drugim međunarodnim organizacijama
- o Bilateralna suradnja s državama regije
- o Suradnja s državama članicama Europske unije
- o Suradnja s INTERPOLOM i EUROPOLOM

Koordinacija aktivnosti:

U svrhu koordinacije aktivnosti redovito su održavane sjednice Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima. Nadalje, održavane su redovite sjednice Operativnog tima Nacionalnog odbora, a po potrebi su održavani i radni sastanci predstavnika pojedinih tijela te prigodne radionice u svrhu izrade pojedinih materijala.

Naglašavajući usklađenost hrvatskog pravnog sustava suzbijanja trgovanja ljudima sa standardima propisanim Konvencijom Vijeća Europe, te vodeći računa o aktivnostima Europske unije čiji je Parlament usvojio Rezoluciju o trgovanju ženama i djecom kojom poziva zemlje članice na potpisivanje i potvrđivanje Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima, predlaže se potvrđivanje Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima.

Ovim Zakonom potvrđuje se Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima kako bi njezine odredbe, u skladu s člankom 140. Ustava Republike Hrvatske, postale dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske.

III. Ocjena i izvori sredstava potrebnih za provođenje ovog Zakona

Provedba ovog Zakona ne uvjetuje neposredno nove financijske obveze te nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva iz Državnog proračuna Republike Hrvatske.

IV. Prijedlog za donošenje Zakona po hitnom postupku

Temelj za donošenje Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora (Narodne novine 6/02, 41/02, 91/03 i 58/04.) koji propisuje mogućnost donošenja zakona po hitnom postupku i iz drugih osobito opravdanih državnih razloga. Naime, polazeći od činjenica navedenih u točki II. Prijedloga zakona, cijeni se da postoji interes da se Republika Hrvatska što skorije pridruži državama koje su već izrazile svoj pristanak biti vezane odredbama Konvencije, kako bi ista u skladu sa svojim odredbama što skorije stupila na snagu čime bi se stvorile potrebne pravne pretpostavke za primjenu mehanizama uspostavljenih Konvencijom.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost biti vezana već potpisanim međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka ne mogu vršiti izmjene i dopune teksta međunarodnog ugovora, predlaže se ovaj prijedlog Zakona raspraviti i prihvatiti po hitnom postupku, objedinjavajući prvo i drugo čitanje.

V. Tekst Konačnog prijedloga Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima

Na temelju članka 16. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (Narodne novine 28/96), a polazeći od članak 139. Ustava Republike Hrvatske, pokreće se postupak za donošenje Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima po hitnom postupku.

Nacrt Konačnog prijedloga Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima glasi:

Konačni prijedlog Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima

Članak 1.

Potvrđuje se Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima usvojena u Varšavi dana 16. svibnja 2005. godine, u izvorniku na engleskom i francuskom jeziku, a koju je Republika Hrvatska potpisala dana 16. svibnja 2005. godine u Varšavi.

Članak 2.

Tekst Konvencije iz članka 1. ovoga Zakona, u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik, glasi:

Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima

Preambula

Države članice Vijeća Europe i druge države potpisnice ove Konvencije,

smatrajući da je cilj Vijeća Europe postići veće jedinstvo među njegovim članicama;

smatrajući da trgovanje ljudima predstavlja kršenje ljudskih prava i povredu dostojanstva i integriteta čovjeka;

smatrajući da trgovanje ljudima za posljedicu može imati podčinjavanje žrtava u ropstvo;

smatrajući da poštivanje prava žrtava, zaštita žrtava i suzbijanje trgovanja ljudima moraju biti najvažniji ciljevi;

smatrajući da sva djelovanja i inicijative usmjerene protiv trgovanja ljudima moraju biti nediskriminirajući, da moraju uzeti u obzir ravnopravnost spolova kao i pristup koji polazi od prava djeteta;

podsjecajući na izjave ministara vanjskih poslova država članica na 112. (14-15. svibnja 2003.) i 114. (12-13. svibnja 2004.) sjednici Odbora ministara kojima se tražilo pojačano djelovanje Vijeća Europe na suzbijanju trgovanja ljudima;

imajući na umu Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (iz 1950.) i pripadajuće protokole;

imajući na umu sljedeće preporuke Odbora ministara državama članicama Vijeća Europe: preporuku br. R (91) 11 o seksualnom iskorištavanju, pornografiji i prostituiranju te trgovanju djecom i mlađim odraslim osobama; preporuku br. R (97) 13 koja se odnosi na zastrašivanje svjedoka i prava obrane; preporuku br. R (2000) 11 o suzbijanju trgovanja ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja i Preporuku Rec (2001) 16 o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja; Preporuku Rec (2002) 5 o zaštiti žena od nasilja;

imajući na umu sljedeće preporuke Parlamentarne skupštine Vijeća Europe: Preporuku 1325 (1997) o trgovanju ženama i prisilnoj prostituciji u državama članicama Vijeća Europe; Preporuku 1450 (2000) o nasilju nad ženama u Europi; Preporuku 1545 (2002) o kampanji protiv trgovanja ženama; Preporuku 1610 (2003) o migraciji povezanoj s trgovanjem ženama i prostitucijom; Preporuku 1611 (2003) o trgovanju organima u Europi; Preporuku 1663 (2004) Ropstvo u domu: služenje, djevojke za pomoć u kućanstvu i nevjeste naručene poštom;

imajući na umu Okvirnu odluku Vijeća Europske unije od 19. srpnja 2002. o suzbijanju trgovanja ljudima, Okvirnu odluku Vijeća Europske unije od 15. ožujka 2001. o položaju žrtava u kaznenim postupcima i Direktivu Vijeća Europske unije od 29. travnja 2004. o dozvolama boravka koje se izdaju državljanima trećih zemalja koji su žrtve trgovanja

ljudima ili su bili predmetom djela koje je omogućilo njihovo nezakonito useljavanje, a koji surađuju s nadležnim vlastima;
uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta i pripadajući Protokol za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovanja ljudima, posebice žena i djece, a u cilju poboljšanja zaštite koju pružaju i razvijanja standarda koje su uspostavili;

uzimajući u obzir druge međunarodne pravne instrumente koji se odnose na područje suzbijanja trgovanja ljudima;

uzimajući u obzir potrebu da se izradi sveobuhvatni međunarodni pravni instrument koji bi u središte pozornosti stavio ljudska prava žrtava trgovanja ljudima i koji bi uspostavio poseban sustav praćenja,

sporazumjele su se kako slijedi:

Poglavlje I. – Ciljevi, predmet, načelo nediskriminacije i definicije

Članak 1. – Ciljevi Konvencije

1. Ciljevi ove Konvencije su:

- a sprječavanje i suzbijanje trgovanja ljudima, uz istodobno jamčenje ravnopravnosti spolova;
- b zaštita ljudskih prava žrtava trgovanja ljudima, osmišljavanje sveobuhvatnog okvira za pružanje zaštite i pomoći žrtvama i svjedocima, uz zajamčenu ravnopravnost spolova, kao i osiguranje učinkovite istrage i kaznenog progona;
- c promicanje međunarodne suradnje u suzbijanju trgovanja ljudima.

2. Kako bi se osiguralo da stranke Konvencije učinkovito provode njezine odredbe, ova Konvencija uspostavlja poseban mehanizam praćenja provedbe.

Članak 2. – Područje primjene

Ova se Konvencija primjenjuje na sve oblike trgovanja ljudima, bilo da se ona provodi unutar jedne države ili prekogranično, bilo da je povezana s organiziranim kriminalom ili nije.

Članak 3. – Načelo nediskriminacije

Provedba odredbi ove Konvencije od stranaka, a osobito upotreba mjera zaštite i promicanja prava žrtava, osigurava se bez diskriminacije na temelju spola, rase, boje kože, jezika, vjeroispovijesti, političkog ili nekog drugog uvjerenja, nacionalnog ili društvenog podrijetla, pripadnosti nekoj nacionalnoj manjini, imovine, rođenja ili nekog drugog statusa.

Članak 4. – Definicije

U svrhe ove Konvencije:

- a "trgovanje ljudima" znači vrbovanje, prijevoz, premještanje, skrivanje ili prihvrat osoba, uz primjenu prijetnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmice, prijevare, obmane, zloporabe ovlasti ili osjetljivog položaja ili uz davanje ili primanje novčanih sredstava ili drugih koristi radi dobivanja pristanka osobe koja ima nadzor nad drugom osobom, a u svrhu njezina iskorištavanja. Iskorištavanje, u najmanju ruku, uključuje iskorištavanje prostituiranja drugih osoba ili druge oblike seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili pružanje usluga, ropstvo ili ropstvu slične odnose, služenje ili odstranjivanje tjelesnih organa;
- b pristanak žrtve "trgovanja ljudima" na planirano iskorištavanje navedeno u točki (a) ovoga članka nevažan je u slučajevima u kojima je primijenjeno bilo koje od sredstava navedenih u točki (a);
- c vrbovanje, prijevoz, premještaj, skrivanje ili prihvrat djeteta u svrhu iskorištavanja smatra se "trgovanjem ljudima" čak i ako ne uključuje sredstva navedena u točki (a) ovoga članka;
- d "dijete" znači svaka osoba mlađa od 18 godina;
- e "žrtva" znači svaka fizička osoba koja je postala predmetom trgovanja ljudima kako je ono definirano u ovome članku.

Poglavlje II. – Suzbijanje, suradnja i druge mjere

Članak 5. – Suzbijanje trgovanja ljudima

1. Svaka će stranka poduzeti mjere kako bi uspostavila ili ojačala koordinaciju između različitih tijela unutar države odgovornih za sprječavanje i suzbijanje trgovanja ljudima.
2. Svaka će stranka uspostaviti i/ili ojačati učinkovite strategije i programe za sprječavanje trgovanja ljudima, i to putem istraživanja, informiranja, kampanja namijenjenih podizanju svijesti i izobrazbi javnosti, socijalnih i gospodarskih inicijativa i programa izobrazbe, osobito za osobe koje su izložene trgovanju ljudima i za stručnjake koji se bave problematikom trgovanja ljudima.
3. Svaka će stranka promicati pristup koji se temelji na zaštiti ljudskih prava i primijenit će rodno osviještenu strategiju i voditi računa o interesima djeteta tijekom osmišljavanja, provedbe i ocjenjivanja svih strategija i programa koji se navode u stavku 2.
4. Svaka će stranka poduzeti odgovarajuće mjere, u skladu s potrebama, kako bi omogućila zakonite migracije, a osobito putem nadležnih ureda koji će širiti točne informacije o uvjetima koji omogućavaju zakonit ulazak i boravak na njezinu državnu području.
5. Svaka će stranka poduzeti posebne mjere s ciljem smanjenja izloženosti djece trgovanju ljudima, osobito stvaranjem sigurnog okruženja za djecu.

6. Mjere koje budu utvrđene u skladu s ovim člankom uključivat će, gdje je to prikladno, nevladine organizacije, druge mjerodavne organizacije i druge dijelove civilnoga društva koji rade na sprječavanju trgovanja ljudima te na pružanju pomoći i zaštite žrtvama.

Članak 6. – Mjere za smanjenje potražnje

Kako bi se smanjila potražnja koja potiče sve oblike iskorištavanja ljudi, a posebno žena i djece, koji dovode do trgovanja ljudima, svaka će stranka usvojiti nove ili ojačati postojeće zakonodavne, upravne, obrazovne, socijalne, kulturne ili druge mjere, uključujući i:

- a. istraživanja najbolje prakse, metoda i strategija;
- b. podizanje svijesti o odgovornosti i važnoj ulozi koju imaju mediji i civilno društvo u prepoznavanju potražnje kao jednog od temeljnih razloga za pojavu trgovanja ljudima;
- c. ciljane informativne kampanje koje će, kad je to prikladno, uključivati između ostaloga i vladina tijela i političare;
- d. preventivne mjere, uključujući obrazovne programe za dječake i za djevojčice školske dobi, koji naglašavaju neprihvatljivu prirodu spolne diskriminacije i njezine stravične posljedice, važnost ravnopravnosti spolova i dostojanstva i integriteta svakoga čovjeka.

Članak 7. – Granične mjere

1. Ne dovodeći u pitanje međunarodne obveze koje se odnose na slobodu kretanja ljudi, stranke će ojačati, do one mjere do koje je to moguće učiniti, onakav nadzor granice kakav je potreban kako bi se spriječilo i otkrilo trgovanje ljudima.

2. Svaka će stranka usvojiti zakonske ili druge odgovarajuće mjere kako bi spriječila, u najvećoj mogućoj mjeri, da prijevozna sredstva komercijalnih prijevoznika budu upotrijebljena za počinjenje kaznenih djela utvrđenih u skladu s odredbama ove Konvencije.

3. Ondje gdje je to prikladno, a ne dovodeći u pitanje primjenjive međunarodne konvencije, takve mjere uključivat će uvođenje obveze komercijalnih prijevoznika, uključujući sva prijevoznička poduzeća ili vlasnike ili korisnike bilo kojeg prijevoznog sredstva, da provjere imaju li svi putnici putne isprave koje su potrebne za ulazak u državu primateljicu.

4. Svaka će stranka poduzeti potrebne mjere, u skladu sa svojim unutarnjim pravom, za kažnjavanje u slučaju kršenja obveze iz stavka 3. ovoga članka.

5. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje će joj omogućiti da, u skladu sa svojim unutarnjim pravom, zabrani ulazak ili poništi vize osobama koje su umiješane u počinjenje kaznenih djela koja su utvrđena u skladu s ovom Konvencijom.

6. Stranke će učvrstiti suradnju između graničnih službi putem, između ostaloga, uspostave i održavanja izravnih komunikacijskih kanala.

Članak 8. – Zaštita i provjera isprava

Svaka će stranka usvojiti mjere koje su potrebne da:

- a osigura da putne ili isprave o dokazivanju identiteta koje izdaje budu takve kakvoće da ih se ne može lako zlorabiti i da ih se ne može brzo krivotvoriti ili na nezakonit način izmijeniti, umnožiti ili izdati, i
- b osigura cjelovitost i sigurnost putnih ili osobnih isprava koje stranka izdaje ili koji se izdaju u njezino ime i da spriječi njihovu nezakonitu izradu i izdavanje.

Članak 9. – Zakonitost i valjanost isprava

Na zahtjev druge stranke, stranka će, u skladu sa svojim unutarnjim pravom, u razumnom roku potvrditi zakonitost i valjanost putnih ili isprava o identitetu izdanih ili navodno izdanih u njezino ime, a za koje postoji sumnja da su upotrijebljeni za trgovanje ljudima.

Poglavlje III. – Mjere za zaštitu i promicanje prava žrtava, uz zajamčenu ravnopravnost spolova

Članak 10. – Identifikacija žrtava

1. Svaka stranka u svojim će nadležnim tijelima imati osobe koje su prošle izobrazbu i koje su kvalificirane za sprječavanje i suzbijanje trgovanja ljudima, za identifikaciju i pružanje pomoći žrtvama, uključujući djecu, te će osigurati da različita tijela međusobno surađuju, te da surađuju s mjerodavnim potpornim organizacijama, kako bi žrtve bile identificirane u postupku koji na odgovarajući način uzima u obzir posebnu situaciju u kojoj su se našle žrtve koje su žene i djeca i kako bi im se, kad je to potrebno, izdale dozvole boravka u skladu s uvjetima iz članka 14. ove Konvencije.
2. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje su potrebne kako bi se žrtve identificirale na odgovarajući način u suradnji s drugim strankama i mjerodavnim potpornim organizacijama. Svaka stranka će osigurati da, u slučaju da nadležna tijela imaju opravdane razloge za sumnju da je neka osoba bila žrtva trgovanja ljudima, ta osoba ne bude uklonjena s njenog državnog područja sve dok nadležna tijela ne okončaju identifikacijski postupak kojim prepoznaju žrtvu kaznenog djela opisanog u članku 18. ove Konvencije i na sličan će način osigurati da ta osoba dobije pomoć koja je opisana u članku 12. stavcima 1. i 2.
3. Kad nije sigurno kolika je starosna dob žrtve, a postoje razlozi za vjerovanje da je žrtva dijete, osoba će se smatrati djetetom i pružit će joj se posebne zaštitne mjere sve do utvrđivanja njegove/njezine dobi.
4. Čim se utvrdi da je dijete bez pratnje žrtva, svaka stranka će:
 - a osigurati da dijete zastupa zakonski skrbnik, organizacija ili tijelo koje će djelovati u najboljem interesu toga djeteta;
 - b poduzeti potrebne mjere za utvrđivanje djetetova identiteta i državljanstva;

- c poduzeti sve potrebne napore kako bi se pronašla djetetova obitelj, ako je to u djetetovu najboljem interesu.

Članak 11. – Zaštita privatnoga života

1. Svaka će stranka zaštititi privatni život i identitet žrtava. Osobni podaci o njima bit će pohranjeni i upotrebljavat će se u skladu s uvjetima iz Konvencije o zaštiti pojedinaca u pogledu automatizirane obrade osobnih podataka (ETS br. 108).
2. Svaka će stranka usvojiti mjere kojima će osigurati da identitet ili podaci koji omogućavaju identifikaciju djeteta koje je žrtva trgovanja ljudima ne budu javno objavljeni putem medija ili na bilo koji drugi način, osim u iznimnim okolnostima s ciljem lakšeg pronalaženja članova obitelji ili drugog načina osiguranja dobrobiti i zaštite djeteta.
3. Svaka će stranka razmotriti usvajanje mjera, u skladu sa člankom 10. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda na način na koji je tumači Europski sud za ljudska prava, čiji je cilj potaknuti medije da štite privatnost i identitet žrtava putem samoregulatornih ili nekih drugih regulatornih mjera.

Članak 12. – Pomoć žrtvama

1. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne i druge mjere koje su potrebne kako bi se pomoglo žrtvama u njihovom fizičkom, psihološkom i socijalnom oporavku. Takva pomoć uključivat će najmanje:
 - a životni standard koji im može omogućiti zadovoljavanje osnovnih životnih potreba i to putem mjera kao što su: prikladan i siguran smještaj, psihološka i materijalna pomoć;
 - b pristup hitnoj medicinskoj skrbi;
 - c usluge prevođenja i tumačenja, kad je to potrebno;
 - d savjetovanje i informiranje, posebice o njihovim zakonskim pravima i uslugama koje su im dostupne, na jeziku koji razumiju;
 - e pomoć koja će im omogućiti da se njihova prava i interesi iznesu i razmotre u odgovarajućim fazama kaznenog postupka protiv počinitelja;
 - f pristup obrazovanju za djecu.
2. Svaka će stranka pokloniti odgovarajuću pažnju potrebi da se osigura sigurnost i zaštita žrtve.
3. Uz to, svaka će stranka osigurati potrebu medicinsku i drugu pomoć žrtvama koje zakonito borave na njezinu državnom području, a nemaju odgovarajuća sredstva i trebaju takvu pomoć.
4. Svaka će stranka usvojiti pravila prema kojima će žrtve koje zakonito borave na njezinu državnom području imati pravo na pristup tržištu rada, strukovnoj izobrazbi i obrazovanju.

5. Svaka će stranka poduzeti mjere, gdje je to prikladno i pod uvjetima koje propisuje njezino unutarnje pravo, za uspostavu suradnje s nevladinim organizacijama, drugim mjerodavnim organizacijama ili drugim dijelovima civilnoga društva koji se bave pružanjem pomoći žrtvama.

6. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne i druge mjere koje su potrebne da se osigura da pružanje pomoći žrtvi ne bude uvjetovano pristankom žrtve na svjedočenje.

7. Za provedbu odredbi iz ovoga članka, svaka će stranka osigurati da se usluge pružaju na temelju dogovora i dobivenih informacija, vodeći računa o posebnim potrebama osoba u bespomoćnom položaju i o pravima djece kad je riječ o njihovu smještaju, obrazovanju i odgovarajućoj zdravstvenoj skrbi.

Članak 13. – Razdoblje oporavka i razmišljanja

1. Svaka će stranka u svom domaćem zakonodavstvu osigurati razdoblje oporavka i razmišljanja u trajanju od najmanje 30 dana, kad postoje opravdani razlozi za vjerovanje da je osoba žrtva. To će razdoblje biti dostatno da se osoba oporavi i pobjegne od utjecaja počinitelja trgovanja ljudima i/ili da donese upućenu odluku o suradnji s nadležnim tijelima. Tijekom tog razdoblja neće se moći izvršiti nikakav nalog za protjerivanje takve osobe. Ova odredba ne dovodi u pitanje radnje koje nadležna tijela izvršavaju u svim fazama mjerodavnih domaćih postupaka, a posebice kad je riječ o istrazi i kaznenom progonu počinitelja predmetnih kaznenih djela. Tijekom tog razdoblja stranke će osobama na koje se ova odredba odnosi dozvoliti da ostanu u njihovu državnom području.

2. Tijekom toga razdoblja osobe iz stavka 1. ovoga članka imat će pravo na mjere navedene u članku 12. stavcima 1. i 2.

3. Stranke nisu dužne poštivati ovo razdoblje ako ih u tome sprečava potreba održavanja javnog reda i mira ili ako se utvrdi da se osoba neutemeljeno pozivala na status žrtve.

Članak 14. – Dozvola boravka

1. Svaka će stranka žrtvama izdati dozvolu boravka čija se valjanost može produljiti u jednom ili drugom opisanom slučaju, ili u oba:

- a ako nadležne vlasti smatraju da je njihov boravak nužan zbog njihove osobne situacije;
- b ako nadležne vlasti smatraju da je njihov boravak nužan zbog suradnje s nadležnim tijelima u istrazi ili kaznenom postupku.

2. Dozvola boravka za djecu koja su žrtve trgovanja ljudima, ako je to zakonski potrebno, izdat će se u skladu s najboljim interesima djeteta i, kad je to prikladno, njezina će se valjanost produljiti pod istim uvjetima.

3. Ne produljivanje valjanosti dozvole boravka ili njezino ukidanje podložno je uvjetima koje propisuje unutarnje pravo stranke.

4. Ako žrtva podnese molbu za izdavanje neke druge vrste dozvole boravka, stranka će uzeti u obzir da žrtva ima, ili je imala, dozvolu boravka izdanu u skladu sa stavkom 1.

5. Uzimajući u obzir obveze stranaka navedene u članku 40. ove Konvencije, svaka će stranka osigurati da se izdavanje dozvole prema ovome članku provodi ne dovodeći u pitanje pravo na traženje i dobivanje azila.

Članak 15. – Naknada štete i pravni lijek

1. Svaka će stranka osigurati da žrtve, i to od trenutka prvog stupanja u kontakt s nadležnim vlastima, imaju pristup informacijama o mjerodavnim sudskim i upravnim postupcima na jeziku koji razumiju.

2. Svaka će stranka u svom domaćem zakonodavstvu osigurati pravo na pravni savjet i besplatnu pravnu pomoć žrtvama pod uvjetima koje propisuje njezino unutarnje pravo.

3. Svaka će stranka u svom domaćem zakonodavstvu osigurati pravo žrtava na naknadu štete od počinitelja.

4. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje su potrebne kako bi se žrtvama zajamčila naknada štete u skladu s uvjetima koje propisuje njezino unutarnje pravo, primjerice, putem uspostave fonda za naknadu štete žrtvama ili mjera ili programa čiji je cilj socijalna pomoć i socijalna integracija žrtava, a koji bi se mogli financirati iz sredstava prikupljenih primjenom mjera iz članka 23.

Članak 16. – Vraćanje žrtava u zemlju podrijetla i povratak

1. Stranka čije državljanstvo ima žrtva ili u kojoj je žrtva imala pravo stalnog boravka u vrijeme ulaska u državno područje stranke primateljice, vodeći računa o pravima, sigurnosti i dostojanstvu žrtve, omogućit će i prihvatiti njezin povratak bez nepotrebnog ili neopravdanog odgađanja.

2. Kad stranka vraća žrtvu u drugu državu, taj se povratak treba provesti vodeći računa o pravima, sigurnosti i dostojanstvu te osobe i o statusu svih sudskih postupaka koji su povezani s činjenicom da je osoba žrtva, i treba po mogućnosti biti dobrovoljan.

3. Na zahtjev stranke koja prihvaća žrtvu, stranka od koje se to traži provjerit će je li žrtva njezin državljanin ili je li imala pravo stalnog boravka u njezinu državnom području u vrijeme ulaska u državni područje stranke primateljice.

4. Kako bi se olakšao povratak žrtve koja nema potrebne isprave, stranka čiji je ta osoba državljanin ili u kojoj je imala pravo stalnog boravka u vrijeme ulaska u državno područje stranke primateljice, pristati će izdati, na zahtjev stranke koja žrtvu prihvaća, putne isprave ili neko drugo odobrenje koje je potrebno kako bi omogućilo osobi da putuje i ponovno uđe u njezin državno područje.

5. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje su potrebne za uspostavu programa povratka u zemlju podrijetla, koje će uključivati nadležne državne i međunarodne institucije i nevladine organizacije. Cilj ovih programa je izbjegavanje ponovne viktimizacije. Svaka stranka treba uložiti najveće moguće napore kako bi podržala reintegraciju žrtava u

društvo države u koju se žrtve vraćaju, uključujući i njihovo ponovno uključivanje u obrazovni sustav i tržište rada, posebice putem stjecanja i poboljšanja stručne spreme. Kad je riječ o djeci, ovi programi trebaju uključivati ostvarivanje prava na obrazovanje i mjere kojima će se osigurati odgovarajuća skrb ili njihov prihvata od strane obitelji ili odgovarajućih ustanova za skrb o djeci.

6. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje su potrebne kako bi se žrtvama dali podaci, a kad je to prikladno u suradnji s bilo kojom drugom zainteresiranom strankom, potrebni za stupanje u kontakt s organizacijama koje im mogu pomoći u zemlji u koju su vraćene ili u zemlji podrijetla u koju su vraćene, kao što su policijska i pravosudna tijela, nevladine organizacije, pravni stručnjaci koji im mogu dati savjet i ustanove socijalne skrbi.

7. Djeca koja su žrtve trgovanja ljudima neće biti vraćena ni u jednu državu ako nakon procjene opasnosti i sigurnosti postoje pokazatelji da takav povratak ne bi bio u najboljem interesu djeteta.

Članak 17. – Ravnopravnost spolova

Svaka će stranka primjenjujući mjere iz ovoga poglavlja za cilj imati promicanje ravnopravnosti spolova i primjenu rodno osviještene strategije prilikom donošenja, provedbe i ocjene mjera.

Poglavlje IV. – Materijalno kazneno pravo

Članak 18. – Kriminalizacija trgovanja ljudima

Svaka će stranka usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje su potrebne da se utvrdi da djelovanje iz članka 4. ove Konvencije, kad je izvršeno namjerno, predstavlja kazneno djelo.

Članak 19. – Kriminalizacija korištenja usluga žrtve

Svaka će stranka razmotriti mogućnost usvajanja zakonodavnih i drugih mjera koje su potrebne kako bi se u njezinom domaćem zakonodavstvu utvrdilo da korištenje usluga koje su predmet iskorištavanja kako je to opisano u stavku članka 4. ove Konvencije, uz spoznaju da je osoba žrtva trgovanja ljudima, predstavlja kazneno djelo.

Članak 20. – Kriminalizacija djela koja se odnose na putne ili isprave o dokazivanju identiteta

Svaka će stranka usvojiti zakonodavne i druge mjere koje su potrebne da se utvrdi da sljedeća djela, kad su izvršena namjerno i sa svrhom omogućavanja trgovanja ljudima, predstavljaju kaznena djela:

- a krivotvorenje putne ili isprave o dokazivanju identiteta;
- b pribavljanje ili priskrbljivanje takve isprave;
- c zadržavanje, oduzimanje, skrivanje, oštećivanje ili uništavanje putne ili isprave o dokazivanju identiteta druge osobe.

Članak 21. – Pokušaj i pomaganje

1. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne i druge mjere koje su potrebne da se utvrdi da pomaganje u izvršenju bilo kojeg kaznenog djela utvrđenog u skladu sa člancima 18. i 20. ove Konvencije, kad je izvršeno namjerno, predstavlja kazneno djelo.

2. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne i druge mjere koje su potrebne da se utvrdi da pokušaj izvršenja kaznenih djela utvrđenih u skladu sa člancima 18. i 20. stavak a ove Konvencije, kad je počinjen namjerno, predstavlja kazneno djelo.

Članak 22. – Odgovornost pravne osobe

1. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne i druge mjere koje su potrebne da se osigura da pravna osoba može biti odgovorna za kazneno djelo utvrđeno u skladu s ovom Konvencijom, počinjeno u njezinu korist od strane bilo koje fizičke osobe koja je djelovala ili pojedinačno ili kao dio tijela pravne osobe i koja predstavlja odgovornu osobu u toj pravnoj osobi, na temelju:

- a ovlasti da zastupa tu pravnu osobu;
- b ovlasti da donosi odluke u ime te pravne osobe;
- c ovlasti da provodi nadzor unutar te pravne osobe.

2. Osim u slučajevima iz stavka 1, svaka će stranka poduzeti potrebne mjere kako bi osigurala da pravna osoba može biti odgovorna u slučajevima u kojima je nedostatan nadzor ili kontrola od strane fizičke osobe koja se spominje u stavku 1. omogućio da fizička osoba koja je djelovala pod nadležnošću pravne osobe počinila kazneno djelo utvrđeno u skladu s ovom Konvencijom u korist pravne osobe.

3. Ovisno o pravnim načelima stranke, odgovornost pravne osobe može biti kaznena, građanska ili upravna.

4. Takva odgovornost neće dovesti u pitanje kaznenu odgovornost fizičkih osoba koje su počinile kazneno djelo.

Članak 23. – Kazne i mjere

1. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje su potrebne da osigura da kaznena djela utvrđena u skladu sa člancima 18. do 21. budu kažnjiva sankcijama koje su učinkovite, razmjerne i odvraćaju od počinjenja kaznenih djela. Kazne za kaznena djela utvrđena u skladu sa člankom 18., kada su počinitelji fizičke osobe, bit će i kazne koje uključuju lišavanje slobode i mogu dovesti do izručenja.

2. Svaka će stranka osigurati da pravne osobe koje su odgovorne u skladu sa člankom 22. budu kažnjene kaznenim ili nekažnenim sankcijama ili mjerama koje su učinkovite, razmjerne i odvraćaju od počinjenja kaznenih djela, uključujući i novčane kazne.

3. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje su potrebne kako bi joj omogućile da zaplijeni ili na drugi način oduzme sredstva počinjenja i zaradu od kaznenih

djela utvrđenih u skladu s člancima 18. i 20. stavak a ove Konvencije, ili imovinu čija vrijednost odgovara toj zaradi.

4. Svaka stranka će usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje su potrebne da se omogući privremeno ili trajno zatvaranje svakog poslovnog nastana koji je korišten za provođenje trgovanja ljudima, ne dovodeći u pitanje prava trećih osoba koje su djelovale u dobroj vjeri, ili izricanje privremene ili trajne zabrane počinitelju da se bavi djelatnošću tijekom koje je kazneno djelo počinjeno.

Članak 24. – Otežavajuće okolnosti

Svaka stranka će osigurati da se sljedeće okolnosti smatraju otežavajućim okolnostima prilikom određivanja kazne za kaznena djela utvrđena u skladu sa člankom 18. ove Konvencije:

- a kaznenim djelom namjerno je ili zbog svjesnog nehaja ugrožen život žrtve;
- b kazneno djelo počinjeno je protiv djeteta;
- c kazneno djelo počinio je državni dužnosnik tijekom izvršavanja svojih dužnosti;
- d kazneno djelo počinjeno je u okviru zločinačke organizacije.

Članak 25. – Prethodne osude

Svaka će stranka usvojiti zakonodavne i druge mjere koje će omogućiti da se prilikom izricanja kazne u obzir uzmu pravomoćne presude koje je izrekla neka druga stranka, a odnose se na kaznena djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 26. – Odredba o nekažnjavanju

Svaka će strana, u skladu s temeljnim načelima svog pravnog sustava, osigurati mogućnost da se kazne ne izriču žrtvama za njihovo sudjelovanje u nezakonitim aktivnostima, u onoj mjeri u kojoj su one bile prisiljene to činiti.

Poglavlje V. – Istraga, kazneni progon i postupovno pravo

Članak 27. – Jednostrani podnesci i podnesci po službenoj dužnosti

1. Svaka će stranka osigurati da istrage ili kazneni progon kaznenih djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom ne ovise o prijavi ili optužbi koju iznese žrtva, barem u onim slučajevima u kojima je kazneno djelo u cijelosti ili u jednom dijelu počinjeno na njezinu državnom području.

2. Svaka će stranka osigurati da žrtve kaznenog djela počinjenog na državnom području neke stranke koja nije država u kojoj borave mogu podnijeti tužbu nadležnim vlastima u državi u kojoj imaju boravište. Nadležno tijelo kojemu se podnese tužba, ukoliko samo nema nadležnost nad takvim slučajevima, bez odgode će proslijediti tužbu nadležnom tijelu u stranci na čijem je državnom području kazneno djelo počinjeno. Tužba će se rješavati u skladu s unutarnjim pravom stranke u kojoj je kazneno djelo počinjeno.

3. Svaka će stranka osigurati putem zakonodavnih ili drugih mjera i u skladu s uvjetima koje propisuje njezino unutarnje pravo, da bilo koja skupina, zaklada, udruga ili nevladina organizacija koja se bavi suzbijanjem trgovanja ljudima ili zaštitom ljudskih prava ima mogućnost pomagati i/ili pružati potporu žrtvi uz njezinu suglasnost tijekom kaznenog postupka koji se odnosi na kazneno djelo utvrđeno u skladu sa člankom 18. ove Konvencije.

Članak 28. – Zaštita žrtava, svjedoka i osoba koje surađuju sa sudskim vlastima

1. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje su potrebne kako bi se osigurala učinkovita i odgovarajuća zaštita od moguće odmazde ili zastrašivanja, posebice tijekom i nakon istrage i kaznenog progona počinitelja, i to:

- a za žrtve;
- b kad je to prikladno, za one koji prijave kaznena djela utvrđena u skladu sa člankom 18. ove Konvencije ili na neki drugi način surađuju s istražnim tijelima i tužiteljstvom;
- c za svjedoke koji svjedoče o kaznenim djelima utvrđenim u skladu sa člankom 18. ove Konvencije;
- d kad je to potrebno, za članove obitelji osoba o kojima se govori u podstavcima a i c.

2. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje su potrebne kako bi se osigurale i ponudile različite vrste zaštite. One mogu uključivati fizičku zaštitu, preseljenje, promjenu identiteta i pomoć u pronalaženju posla.

3. Dijete koje je žrtva trgovanja ljudima dobit će posebne mjere zaštite koje će uzeti u obzir djetetove najbolje interese.

4. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje su potrebne kako bi se, kad je to potrebno, pružila odgovarajuća zaštita od moguće odmazde ili zastrašivanja, posebice tijekom i nakon istrage i kaznenog progona počinitelja, članovima skupina, zaklada, udruga ili nevladinih organizacija koje provode aktivnosti navedene u članku 27. stavku 3.

5. Svaka će stranka razmotriti mogućnost sklapanja sporazuma ili dogovora s drugim državama, a u svrhu provedbe ovoga članka.

Članak 29. – Posebna stručna i koordinacijska tijela

1. Svaka će stranka usvojiti mjere koje su potrebne kako bi se osiguralo da se određene osobe ili jedinice specijaliziraju za suzbijanje trgovanja ljudima i zaštitu žrtava. Takve osobe ili jedinice imat će nužnu samostalnost u skladu s temeljnim načelima pravnoga sustava stranke, kako bi svoje funkcije mogli izvršavati učinkovito i bez bilo kakvih nedopuštenih pritisaka. Te osobe ili djelatnici tih jedinica proći će odgovarajuću izobrazbu i imat će financijska sredstva za izvršenje svojih zadaća.

2. Svaka će stranka usvojiti potrebne mjere kako bi se osigurala koordinacija strategija i djelovanja pojedinih ministarstava njihove vlade i drugih javnih ustanova u suzbijanju trgovanja ljudima, ondje gdje je to prikladno, kroz uspostavu koordinacijskih tijela.

3. Svaka će stranka omogućiti ili osnažiti izobrazbu odgovarajućih službenika za sprječavanje i suzbijanje trgovanja ljudima, uključujući i izobrazbu o ljudskim pravima. Izobrazba može biti osmišljena samo za pojedinu vladinu ustanovu i može se usredotočiti na: metode koje se upotrebljavaju za sprječavanje trgovanja ljudima, kazneni progon počinitelja i zaštitu prava žrtava, uključujući i zaštitu žrtava od počinitelja trgovanja ljudima.

4. Svaka će stranka razmotriti mogućnost imenovanja državnih izvjestitelja ili drugih mehanizama za praćenje aktivnosti državnih institucija na području suzbijanja trgovanja ljudima i provedbe zahtjeva sadržanih u nacionalnom zakonodavstvu.

Članak 30. – Sudski postupci

U skladu s Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a posebice njezinim člankom 6, svaka će stranka usvojiti zakonodavne ili druge mjere koje su potrebne kako bi se tijekom sudskog postupka osigurala:

- a zaštita privatnosti žrtve te, kad je to prikladno, njezina identiteta;
- b sigurnost žrtve i zaštita od zastrašivanja,

u skladu s uvjetima koje propisuje unutarnje pravo i, u slučaju da su žrtve djeca, poklanjanjem posebne pozornosti djetetovim potrebama i osiguranjem njihova prava na posebne mjere zaštite.

Članak 31. – Nadležnost

1. Svaka će stranka usvojiti zakonodavne i druge mjere koje su potrebne kako bi se utvrdila nadležnost za bilo koje kazneno djelo utvrđeno u skladu s ovom Konvencijom, kad je to kazneno djelo počinjeno:

- a na njezinu državnom području; ili
- b na brodu koji plovi pod zastavom te stranke; ili
- c u zrakoplovu koji je registriran prema zakonima te stranke; ili
- d od strane njezinog državljana ili od strane apatrida koji ima boravište u njezinu državnom području, ako je to djelo kažnjivo prema kaznenom pravu u državi u kojoj je počinjeno ili ako je kazneno djelo počinjeno izvan teritorijalne nadležnosti bilo koje države;
- e protiv njezinog državljana.

2. Svaka stranka može u vrijeme potpisivanja ili prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, izjavom naslovljenom na glavnoga tajnika Vijeća Europe, izjaviti da zadržava pravo da ne primjenjuje ili da primjenjuje samo u određenim slučajevima ili okolnostima pravila o nadležnosti iz stavka 1 (d) i (e) ovoga članka ili bilo koji njihov dio.

3. Svaka će stranka usvojiti potrebne mjere kako bi se utvrdila nadležnost nad kaznenim djelima o kojima govori ova Konvencija, u slučajevima u kojima je navodni počinitelj nazočan u njezinu državnom području a ona ga/ju ne izručuje drugoj stranki po primitku zahtjeva za izručenjem, isključivo na temelju njegovoga/njezinog državljanstva.

4. Kad više od jedne stranke smatra da ima nadležnost za navodno kazneno djelo utvrđeno u skladu s ovom Konvencijom, stranke će se prema potrebi savjetovati s ciljem određivanja najprikladnije nadležnosti za kazneni progon.

5. Ne dovodeći u pitanje opća pravila međunarodnoga prava, ova Konvencija ne isključuje bilo kakvu kaznenu nadležnost koju stranka ostvaruje u skladu sa svojim unutarnjim pravom.

Poglavlje VI. – Međunarodna suradnja i suradnja sa civilnim društvom

Članak 32. – Opća načela i mjere za međunarodnu suradnju

Stranke će međusobno surađivati, u skladu s odredbama ove Konvencije i kroz primjenu odgovarajućih međunarodnih i regionalnih instrumenata, dogovora postignutih na temelju jedinstvenih ili recipročnih zakona i domaćeg zakonodavstva, što je to više moguće, s ciljem:

- sprječavanja i suzbijanja trgovanja ljudima;
- pružanja pomoći i zaštite žrtvama;
- provođenja istrage ili postupaka koji se odnose na kaznena djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 33. – Mjere koje se odnose na ugrožene ili nestale osobe

1. Kada stranka na temelju informacija kojima raspolaže ima opravdani razlog vjerovati da su život, sloboda ili fizički integritet osobe iz članka 28. stavka 1. u neposrednoj opasnosti u državnom području druge stranke, stranka koja ima takvu informaciju će je u takvom hitnom slučaju bez odgađanja proslijediti drugoj stranki kako bi ona mogla poduzeti odgovarajuće mjere zaštite.

2. Stranke ove Konvencije mogu razmotriti mogućnost da pojačaju suradnju u potrazi za nestalim osobama, posebice za nestalom djecom, ako na temelju dostupnih informacija smatraju da je nestala osoba žrtva trgovanja ljudima. U tu svrhu strane mogu jedna s drugom sklopiti dvostrane ili mnogostrane ugovore.

Članak 34. – Izvješćivanje

1. Zamoljena stranka odmah će obavijestiti stranku moliteljicu o konačnom rezultatu mjera poduzetih prema ovom poglavlju. Zamoljena stranka također će odmah izvijestiti stranku moliteljicu o svim okolnostima koje onemogućavaju provedbu predviđenih mjera ili bi ih mogle značajno odgoditi.

2. Stranka može, u okviru granica svog domaćeg zakonodavstva, i bez prethodnog zahtjeva proslijediti drugoj stranci informacije prikupljene u okviru provedenih istraga kada smatra da bi objavljivanje takvih informacija moglo pomoći stranci koja prima informacije u pokretanju ili provedbi istrage ili postupaka koji se odnose na kaznena djela utvrđena u skladu s ovom

Konvencijom ili da bi moglo dovesti do toga da ta stranka podnese zahtjev za suradnjom u skladu s ovim poglavljem.

3. Prije pružanja takvih informacija stranka koja daje informacije može zatražiti da se informacije drže u tajnosti ili da se upotrebljavaju pod određenim uvjetima. Ako stranka koja prima informacije ne može ispuniti takav zahtjev, ona će o tome obavijestiti stranku koja daje informacije koja će potom utvrditi treba li unatoč tomu pružiti informacije. Ako stranka koja prima informacije prihvati da su one podložne uvjetima, ti će uvjeti za nju biti obvezujući.

4. Sve informacije koje se traže a odnose se na članke 13, 14. i 16. i nužne su kako bi se mogla osigurati prava koja se jamče tim člancima, bit će na zahtjev stranke bez odgode predane uz poštivanje članka 11. ove Konvencije.

Članak 35. – Suradnja s civilnim društvom

Svaka će stranka poticati državne vlasti i državne dužnosnike da surađuju s nevladinim organizacijama, drugim mjerodavnim organizacijama i pripadnicima civilnoga društva na uspostavljanju strateškoga partnerstva u svrhu ostvarivanja ciljeva ove Konvencije.

Poglavlje VII. – Mehanizam za praćenje

Članak 36. – Stručna skupina za suzbijanje trgovanja ljudima

1. Stručna skupina za suzbijanje trgovanja ljudima (u daljnjem tekstu "GRETA" "Group of experts on action against trafficking in human beings"), pratit će kako stranke provode ove Konvenciju.

2. GRETA će se sastojati od najmanje 10 a najviše 15 članova, vodeći računa o spolnoj i zemljopisnoj uravnoteženosti, kao i o multidisciplinarnoj stručnosti. Članove će izabrati Odbor stranaka na četiri godine, uz mogućnost da jednom budu ponovno izabrani. Članovi će se birati među državljanima država stranaka ove Konvencije.

3. Izbor članova stručne skupine GRETA temeljit će se na sljedećim načelima:

- a birat će se među osobama visokoga morala, poznatima po njihovoj priznatoj stručnosti u području ljudskih prava, pomoći i zaštite žrtava i suzbijanja trgovanja ljudima ili među osobama koje su stekle profesionalno iskustvo u područjima o kojima govori ova Konvencija;
- b članovi GRETE predstavljat će sami sebe i bit će neovisni i nepristrani u izvršavanju svojih dužnosti i biti će na raspolaganju za izvršavanje svojih zadaća na djelotvoran način;
- c dva člana GRETE ne mogu biti državljani iste države;
- d članovi bi trebali predstavljati glavne pravne sustave.

4. Postupak izbora članova GRETE odredit će Odbor ministara, nakon što provede konzultacije sa strankama ove Konvencije i dobije njihovu jednoglasnu suglasnost, u roku od godinu dana od stupanja na snagu ove Konvencije. GRETA će usvojiti vlastiti poslovnik.

Članak 37. – Odbor stranaka

1. Odbor stranaka sastojat će se od predstavnika u Odboru ministara Vijeća Europe onih zemalja članica koje su stranke ove Konvencije i predstavnika stranaka ove Konvencije koje nisu članice Vijeća Europe.
2. Odbor stranaka sazivat će glavni tajnik Vijeća Europe. Prvi sastanak Odbora stranaka održat će se u roku od godinu dana od stupanja na snagu ove Konvencije kako bi se izabrali članovi GRETE. Potom će se Odbor stranaka sastajati kad god jedna trećina stranaka, predsjednik GRETE ili glavni tajnik to zatraže.
3. Odbor stranaka usvojiti će vlastiti poslovnik.

Članak 38. – Postupak

1. Postupak ocjenjivanja odnosit će se na stranke ove Konvencije i bit će podijeljen u krugove, a duljinu svakoga kruga odredit će GRETA. Na početku svakoga kruga GRETA će izabrati određene odredbe na kojima će se temeljiti postupak ocjenjivanja.
2. GRETA će odrediti najprikladniji način provedbe ocjenjivanja. GRETA može usvojiti upitnik za svaki ocjenjivački krug, koji može poslužiti kao temelj za ocjenu provedbe ove Konvencije od strane stranaka. Takav će se upitnik uputiti svim strankama. Stranke će odgovoriti na upitnik, kao i na sve druge zahtjeve za informacijama koje im uputi GRETA.
3. GRETA može zatražiti informacije od organizacija civilnoga društva.
4. GRETA može dodatno organizirati posjete zemljama, u suradnji s državnim vlastima i "osobom za kontakt" koju imenuju državne vlasti, i, ako je potrebno, uz pomoć neovisnih nacionalnih stručnjaka. Tijekom tih posjeta, GRETA-i mogu pomoći stručnjaci za pojedina područja.
5. GRETA će pripremiti prijedlog izvješća koji će sadržavati analizu provedbe odredbi na kojima se ocjenjivanje temelji, kao i prijedloge načina na koji predmetna stranka može riješiti utvrđene probleme. Prijedlog izvješća predat će se stranki koja se ocjenjuje kako bi ona dala svoje komentare. Ti se komentari uzimaju u obzir prilikom sastavljanja GRETA-inog izvješća.
6. Na temelju toga, GRETA će usvojiti izvješće i zaključke u svezi mjera koje je stranka poduzela kako bi provela odredbe ove Konvencije. To izvješće i zaključci bit će poslani predmetnoj stranki i Odboru stranaka. Izvješće i zaključci GRETA-e bit će javni od trenutka njihova donošenja, zajedno s komentarima predmetne stranke.
7. Ne dovodeći u pitanje postupak iz stavaka 1. do 6. ovoga članka, Odbor stranaka može, na temelju izvješća i zaključaka GRETA-e, usvojiti preporuke upućene stranki (a) koje se odnose na mjere koje treba poduzeti kako bi se proveli zaključci GRETA-e, ako je potrebno uz određivanje roka za predaju informacija o njihovoj provedbi, i (b) s ciljem promicanja suradnje s predmetnom strankom za pravilnu provedbu ove Konvencije.

Poglavlje VIII. – Odnos prema drugim međunarodnim instrumentima

Članak 39. – Odnos prema Protokolu za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovanja ljudima, posebice žena i djece, koji nadopunjuje Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta

Ova Konvencija neće utjecati na prava i obveze koji proizlaze iz odredaba Protokola za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovanja ljudima, posebice žena i djece, koji nadopunjuje Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta i namjera joj je da pojača zaštitu koju taj Protokol pruža i da razvije standarde koji su u njemu sadržani.

Članak 40. – Odnos prema drugim međunarodnim instrumentima

1. Ova Konvencija neće utjecati na prava i obveze koji proizlaze iz drugih međunarodnih instrumenata u kojima su stranke ove Konvencije stranke ili će to postati, a koji sadrže odredbe o pitanjima na koja se odnosi ova Konvencija i koji osiguravaju veću zaštitu i pomoć žrtvama trgovanja ljudima.

2. Stranke ove Konvencije mogu međusobno sklopiti dvostrane ili mnogostrane sporazume o pitanjima na koja se odnosi ova Konvencija, s ciljem nadopunjavanja ili ojačavanja njezinih odredbi ili olakšavanja primjene načela koja su u njoj sadržana.

3. Ne dovodeći u pitanje predmet i svrhu ove Konvencije i ne dovodeći u pitanje njezinu punu primjenu u drugim strankama, stranke koje su članice Europske unije u svojim će međusobnim odnosima primjenjivati pravila Zajednice i Europske unije u onoj mjeri u kojoj postoje pravila Zajednice ili Europske unije koja reguliraju pojedinu predmetnu temu i koja su primjenjiva u određenom slučaju.

4. Ništa iz ove Konvencije neće utjecati na prava, obveze i odgovornosti država i pojedinaca koje proizlaze iz međunarodnog prava, uključujući međunarodno humanitarno pravo i međunarodne propise o ljudskim pravima, a osobito, u slučajevima u kojima su oni primjenjivi, Konvenciju iz 1951. i Protokol iz 1967. koji se odnose na položaj izbjeglica i načelo zabrane protjerivanja ili vraćanja koje je u njima sadržano.

Poglavlje IX. – Izmjene i dopune Konvencije

Članak 41 – Izmjene i dopune

1. O svakom prijedlogu izmjena i dopuna ove Konvencije koji neka stranka iznese obavijestit će se glavni tajnik Vijeća Europe, a on će takav prijedlog proslijediti državama članicama Vijeća Europe, svim potpisnicama, svim državama strankama, Europskoj zajednici, svim državama koje su pozvane da potpišu ovu Konvenciju u skladu s odredbama članka 42. i svim državama koje su pozvane da pristupe ovoj Konvenciji u skladu s odredbama članka 43.

2. O svakom prijedlogu izmjena i dopuna koji neka stranka iznese obavijestit će se GRETA, koja će Odboru ministara iznijeti svoje mišljenje o predloženim izmjenama i dopunama.

3. Odbor ministara razmotrit će predložene izmjene i dopune i mišljenje koje iznese GRETA, i, nakon što provede konzultacije sa strankama ove Konvencije i nakon što dobije njihovu jednoglasnu suglasnost, može prihvatiti izmjene i dopune.

4. Tekst svih izmjena i dopuna koje usvoji Odbor ministara u skladu sa stavkom 3. ovoga članka proslijedit će se svim strankama na prihvrat.

5. Sve izmjene i dopune usvojene u skladu sa stavkom 3. ovoga članka stupit će na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od mjesec dana od dana kad su sve stranke obavijestile glavnoga tajnika da su prihvatile izmjene i dopune.

Poglavlje X. – Završne odredbe

Članak 42. – Potpisivanje i stupanje na snagu

1. Ova Konvencija otvorena je za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe, državama koje nisu članice a sudjelovale su u njezinoj izradi i Europskoj zajednici.

2. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod glavnoga tajnika Vijeća Europe.

3. Ova Konvencija stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada je 10 potpisnica, od kojih je najmanje 8 država članica Vijeća Europe, iskažu svoj pristanak biti vezane Konvencijom u skladu s odredbama prethodnoga stavka.

4. Kad je riječ o bilo kojoj državi navedenoj u stavku 1. ili Europskoj zajednici, koja naknadno iskažu svoj pristanak biti vezane Konvencijom, Konvencija će stupiti na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 43. – Pristupanje Konvenciji

1. Nakon što ova Konvencija stupi na snagu, Odbor ministara Vijeća Europe može, nakon konzultacije sa strankama ove Konvencije i nakon što dobije njihov jednoglasni pristanak, pozvati bilo koju državu koja nije članica Vijeća Europe, koja nije sudjelovala u izradi Konvencije, da pristupi Konvenciji na temelju odluke koju donese većina kako je to određeno člankom 20 d. Statuta Vijeća Europe, te jednoglasnom odlukom predstavnika država ugovornica koje imaju pravo sudjelovati u radu Odbora ministara.

2. U odnosu na svaku državu koja pristupa Konvenciji, Konvencija će stupiti na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma polaganja isprave o pristupu kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 44. – Područje primjene

1. Svaka država ili Europska zajednica mogu, u vrijeme potpisivanja ili prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, odrediti područje ili područja na koje će se ova Konvencija primjenjivati.

2. Svaka stranka može poslije, u svako doba nakon toga, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koje drugo područje navedeno u izjavi, a za čije je međunarodne odnose ona odgovorna ili u čije je ime ovlaštena preuzimati obveze. U odnosu na takvo područje, Konvencija stupa na snagu prvoga dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kad glavni tajnik primi takvu izjavu.

3. Svaka izjava dana u skladu s dva prethodna stavka, u odnosu na bilo koje područje navedeno u toj izjavi, može se povući obaviješću upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe. Povlačenje stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma kad glavni tajnik primi takvu obavijest.

Članak 45. – Rezerve

Rezerva se ne može izraziti ni na jednu odredbu ove Konvencije, uz iznimku rezerve na članak 31. stavak 2.

Članak 46. – Otkaz

1. Svaka stranka može u bilo kojem trenutku otkazati ovu Konvenciju obaviješću upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe.

2. Otkaz stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma kad je glavni tajnik primio obavijest.

Članak 47. – Obavijest

Glavni tajnik Vijeća Europe obavijestit će države članice Vijeća Europe, sve države potpisnice, sve države stranke, Europsku zajednicu, sve države koje su pozvane da potpišu Konvenciju u skladu s odredbama članka 42. i sve države koje su pozvane da pristupe ovoj Konvenciji u skladu s odredbama članka 43. o:

- a svakom potpisivanju;
- b polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu;
- c svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije u skladu sa člancima 42. i 43;
- d svim izmjenama i dopunama usvojenim u skladu sa člankom 41. i o datumu stupanja na snagu tih izmjena i dopuna;
- e svakom otkazivanju izvršenom u skladu s odredbama članka 46;
- f svakom drugom činu, obavijesti ili priopćenju koje se odnosi na ovu Konvenciju;
- g svakoj rezervi izraženoj u skladu sa člankom 45.

U potvrdu toga su niže potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali su ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Varšavi 16. svibnja 2005. na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji će se položiti u arhiv Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe proslijedit će ovjerene preslike svakoj državni članici Vijeća Europe, državama koje nisu članice a koje su sudjelovale u izradi ove Konvencije, Europskoj zajednici i svakoj državi koja je pozvana da pristupi ovoj Konvenciji.

Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other Signatories hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members;

Considering that trafficking in human beings constitutes a violation of human rights and an offence to the dignity and the integrity of the human being;

Considering that trafficking in human beings may result in slavery for victims;

Considering that respect for victims' rights, protection of victims and action to combat trafficking in human beings must be the paramount objectives;

Considering that all actions or initiatives against trafficking in human beings must be non-discriminatory, take gender equality into account as well as a child-rights approach;

Recalling the declarations by the Ministers for Foreign Affairs of the Member States at the 112th (14-15 May 2003) and the 114th (12-13 May 2004) Sessions of the Committee of Ministers calling for reinforced action by the Council of Europe on trafficking in human beings;

Bearing in mind the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (1950) and its protocols;

Bearing in mind the following recommendations of the Committee of Ministers to member states of the Council of Europe: Recommendation No. R (91) 11 on sexual exploitation, pornography and prostitution of, and trafficking in, children and young adults; Recommendation No. R (97) 13 concerning intimidation of witnesses and the rights of the defence; Recommendation No. R (2000) 11 on action against trafficking in human beings for the purpose of sexual exploitation and Recommendation Rec (2001) 16 on the protection of children against sexual exploitation; Recommendation Rec (2002) 5 on the protection of women against violence;

Bearing in mind the following recommendations of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe: Recommendation 1325 (1997) on traffic in women and forced prostitution in Council of Europe member states; Recommendation 1450 (2000) on violence against women in Europe; Recommendation 1545 (2002) on a campaign against trafficking in women; Recommendation 1610 (2003) on migration connected with trafficking in women and prostitution; Recommendation 1611 (2003) on trafficking in organs in Europe; Recommendation 1663 (2004) Domestic slavery: servitude, au pairs and mail-order brides;

Bearing in mind the European Union Council Framework Decision of 19 July 2002 on combating trafficking in human beings, the European Union Council Framework Decision of 15 March 2001 on the standing of victims in criminal proceedings and the European

Union Council Directive of 29 April 2004 on the residence permit issued to third-country nationals who are victims of trafficking in human beings or who have been the subject of an action to facilitate illegal immigration, who cooperate with the competent authorities;

Taking due account of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocol thereto to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children with a view to improving the protection which they afford and developing the standards established by them;

Taking due account of the other international legal instruments relevant in the field of action against trafficking in human beings;

Taking into account the need to prepare a comprehensive international legal instrument focusing on the human rights of victims of trafficking and setting up a specific monitoring mechanism,

Have agreed as follows:

Chapter I – Purposes, scope, non-discrimination principle and definitions

Article 1 – Purposes of the Convention

1 The purposes of this Convention are:

- a to prevent and combat trafficking in human beings, while guaranteeing gender equality;
- b to protect the human rights of the victims of trafficking, design a comprehensive framework for the protection and assistance of victims and witnesses, while guaranteeing gender equality, as well as to ensure effective investigation and prosecution;
- c to promote international cooperation on action against trafficking in human beings.

2 In order to ensure effective implementation of its provisions by the Parties, this Convention sets up a specific monitoring mechanism.

Article 2 – Scope

This Convention shall apply to all forms of trafficking in human beings, whether national or transnational, whether or not connected with organised crime.

Article 3 – Non-discrimination principle

The implementation of the provisions of this Convention by Parties, in particular the enjoyment of measures to protect and promote the rights of victims, shall be secured without discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status.

Article 4 – Definitions

For the purposes of this Convention:

- a "Trafficking in human beings" shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs;
- b The consent of a victim of "trafficking in human beings" to the intended exploitation set forth in subparagraph (a) of this article shall be irrelevant where any of the means set forth in subparagraph (a) have been used;
- c The recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of a child for the purpose of exploitation shall be considered "trafficking in human beings" even if this does not involve any of the means set forth in subparagraph (a) of this article;
- d "Child" shall mean any person under eighteen years of age;
- e "Victim" shall mean any natural person who is subject to trafficking in human beings as defined in this article.

Chapter II – Prevention, co-operation and other measures

Article 5 – Prevention of trafficking in human beings

- 1 Each Party shall take measures to establish or strengthen national co-ordination between the various bodies responsible for preventing and combating trafficking in human beings.
- 2 Each Party shall establish and/or strengthen effective policies and programmes to prevent trafficking in human beings, by such means as: research, information, awareness raising and education campaigns, social and economic initiatives and training programmes, in particular for persons vulnerable to trafficking and for professionals concerned with trafficking in human beings.
- 3 Each Party shall promote a Human Rights-based approach and shall use gender mainstreaming and a child-sensitive approach in the development, implementation and assessment of all the policies and programmes referred to in paragraph 2.
- 4 Each Party shall take appropriate measures, as may be necessary, to enable migration to take place legally, in particular through dissemination of accurate information by relevant offices, on the conditions enabling the legal entry in and stay on its territory.

- 5 Each Party shall take specific measures to reduce children's vulnerability to trafficking, notably by creating a protective environment for them.
- 6 Measures established in accordance with this article shall involve, where appropriate, non-governmental organisations, other relevant organisations and other elements of civil society committed to the prevention of trafficking in human beings and victim protection or assistance.

Article 6 – Measures to discourage the demand

To discourage the demand that fosters all forms of exploitation of persons, especially women and children, that leads to trafficking, each Party shall adopt or strengthen legislative, administrative, educational, social, cultural or other measures including:

- a research on best practices, methods and strategies;
- b raising awareness of the responsibility and important role of media and civil society in identifying the demand as one of the root causes of trafficking in human beings;
- c target information campaigns involving, as appropriate, inter alia, public authorities and policy makers;
- d preventive measures, including educational programmes for boys and girls during their schooling, which stress the unacceptable nature of discrimination based on sex, and its disastrous consequences, the importance of gender equality and the dignity and integrity of every human being.

Article 7 – Border measures

1 Without prejudice to international commitments in relation to the free movement of persons, Parties shall strengthen, to the extent possible, such border controls as may be necessary to prevent and detect trafficking in human beings.

2 Each Party shall adopt legislative or other appropriate measures to prevent, to the extent possible, means of transport operated by commercial carriers from being used in the commission of offences established in accordance with this Convention.

3 Where appropriate, and without prejudice to applicable international conventions, such measures shall include establishing the obligation of commercial carriers, including any transportation company or the owner or operator of any means of transport, to ascertain that all passengers are in possession of the travel documents required for entry into the receiving State.

4 Each Party shall take the necessary measures, in accordance with its internal law, to provide for sanctions in cases of violation of the obligation set forth in paragraph 3 of this article.

5 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to permit, in accordance with its internal law, the denial of entry or revocation of visas of persons implicated in the commission of offences established in accordance with this Convention.

6 Parties shall strengthen co-operation among border control agencies by, *inter alia*, establishing and maintaining direct channels of communication.

Article 8 – Security and control of documents

Each Party shall adopt such measures as may be necessary:

- a To ensure that travel or identity documents issued by it are of such quality that they cannot easily be misused and cannot readily be falsified or unlawfully altered, replicated or issued; and
- b To ensure the integrity and security of travel or identity documents issued by or on behalf of the Party and to prevent their unlawful creation and issuance.

Article 9 – Legitimacy and validity of documents

At the request of another Party, a Party shall, in accordance with its internal law, verify within a reasonable time the legitimacy and validity of travel or identity documents issued or purported to have been issued in its name and suspected of being used for trafficking in human beings.

Chapter III – Measures to protect and promote the rights of victims, guaranteeing gender equality

Article 10 - Identification of the victims

1 Each Party shall provide its competent authorities with persons who are trained and qualified in preventing and combating trafficking in human beings, in identifying and helping victims, including children, and shall ensure that the different authorities collaborate with each other as well as with relevant support organisations, so that victims can be identified in a procedure duly taking into account the special situation of women and child victims and, in appropriate cases, issued with residence permits under the conditions provided for in Article 14 of the present Convention.

2 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to identify victims as appropriate in collaboration with other Parties and relevant support organisations. Each Party shall ensure that, if the competent authorities have reasonable grounds to believe that a person has been victim of trafficking in human beings, that person shall not be removed from its territory until the identification process as victim of an offence provided for in Article 18 of this Convention has been completed by the competent authorities and shall likewise ensure that that person receives the assistance provided for in Article 12, paragraphs 1 and 2.

3. When the age of the victim is uncertain and there are reasons to believe that the victim is a child, he or she shall be presumed to be a child and shall be accorded special protection measures pending verification of his/her age.

4. As soon as an unaccompanied child is identified as a victim, each Party shall:
- a provide for representation of the child by a legal guardian, organisation or authority which shall act in the best interests of that child;
 - b take the necessary steps to establish his/her identity and nationality;
 - c make every effort to locate his/her family when this is in the best interests of the child.

Article 11 – Protection of private life

1 Each Party shall protect the private life and identity of victims. Personal data regarding them shall be stored and used in conformity with the conditions provided for by the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (ETS No. 108).

2 Each Party shall adopt measures to ensure, in particular, that the identity, or details allowing the identification, of a child victim of trafficking are not made publicly known, through the media or by any other means, except, in exceptional circumstances, in order to facilitate the tracing of family members or otherwise secure the well-being and protection of the child.

3 Each Party shall consider adopting, in accordance with Article 10 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms as interpreted by the European Court of Human Rights, measures aimed at encouraging the media to protect the private life and identity of victims through self-regulation or through regulatory or co-regulatory measures.

Article 12 – Assistance to victims

1. Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to assist victims in their physical, psychological and social recovery. Such assistance shall include at least:

- a standards of living capable of ensuring their subsistence, through such measures as: appropriate and secure accommodation, psychological and material assistance;
- b access to emergency medical treatment;
- c translation and interpretation services, when appropriate;
- d counselling and information, in particular as regards their legal rights and the services available to them, in a language that they can understand;
- e assistance to enable their rights and interests to be presented and considered at appropriate stages of criminal proceedings against offenders;
- f access to education for children.

- 2 Each Party shall take due account of the victim's safety and protection needs.
- 3 In addition, each Party shall provide necessary medical or other assistance to victims lawfully resident within its territory who do not have adequate resources and need such help.
- 4 Each Party shall adopt the rules under which victims lawfully resident within its territory shall be authorised to have access to the labour market, to vocational training and education.
- 5 Each Party shall take measures, where appropriate and under the conditions provided for by its internal law, to co-operate with non-governmental organisations, other relevant organisations or other elements of civil society engaged in assistance to victims.
- 6 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to ensure that assistance to a victim is not made conditional on his or her willingness to act as a witness.
- 7 For the implementation of the provisions set out in this article, each Party shall ensure that services are provided on a consensual and informed basis, taking due account of the special needs of persons in a vulnerable position and the rights of children in terms of accommodation, education and appropriate health care.

Article 13 – Recovery and reflection period

- 1 Each Party shall provide in its internal law a recovery and reflection period of at least 30 days, when there are reasonable grounds to believe that the person concerned is a victim. Such a period shall be sufficient for the person concerned to recover and escape the influence of traffickers and/or to take an informed decision on cooperating with the competent authorities. During this period it shall not be possible to enforce any expulsion order against him or her. This provision is without prejudice to the activities carried out by the competent authorities in all phases of the relevant national proceedings, and in particular when investigating and prosecuting the offences concerned. During this period, the Parties shall authorise the persons concerned to stay in their territory.
- 2 During this period, the persons referred to in paragraph 1 of this Article shall be entitled to the measures contained in Article 12, paragraphs 1 and 2.
- 3 The Parties are not bound to observe this period if grounds of public order prevent it or if it is found that victim status is being claimed improperly.

Article 14 – Residence permit

- 1 Each Party shall issue a renewable residence permit to victims, in one or other of the two following situations or in both:
 - a the competent authority considers that their stay is necessary owing to their personal situation;

- b the competent authority considers that their stay is necessary for the purpose of their co-operation with the competent authorities in investigation or criminal proceedings.
- 2 The residence permit for child victims, when legally necessary, shall be issued in accordance with the best interests of the child and, where appropriate, renewed under the same conditions.
- 3 The non-renewal or withdrawal of a residence permit is subject to the conditions provided for by the internal law of the Party.
- 4 If a victim submits an application for another kind of residence permit, the Party concerned shall take into account that he or she holds, or has held, a residence permit in conformity with paragraph 1.
- 5 Having regard to the obligations of Parties to which Article 40 of this Convention refers, each Party shall ensure that granting of a permit according to this provision shall be without prejudice to the right to seek and enjoy asylum.

Article 15 – Compensation and legal redress

- 1 Each Party shall ensure that victims have access, as from their first contact with the competent authorities, to information on relevant judicial and administrative proceedings in a language which they can understand.
- 2 Each Party shall provide, in its internal law, for the right to legal assistance and to free legal aid for victims under the conditions provided by its internal law.
- 3 Each Party shall provide, in its internal law, for the right of victims to compensation from the perpetrators.
- 4 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to guarantee compensation for victims in accordance with the conditions under its internal law, for instance through the establishment of a fund for victim compensation or measures or programmes aimed at social assistance and social integration of victims, which could be funded by the assets resulting from the application of measures provided in Article 23.

Article 16 – Repatriation and return of victims

- 1 The Party of which a victim is a national or in which that person had the right of permanent residence at the time of entry into the territory of the receiving Party shall, with due regard for his or her rights, safety and dignity, facilitate and accept, his or her return without undue or unreasonable delay.
- 2 When a Party returns a victim to another State, such return shall be with due regard for the rights, safety and dignity of that person and for the status of any legal proceedings related to the fact that the person is a victim, and shall preferably be voluntary.

3 At the request of a receiving Party, a requested Party shall verify whether a person is its national or had the right of permanent residence in its territory at the time of entry into the territory of the receiving Party.

4 In order to facilitate the return of a victim who is without proper documentation, the Party of which that person is a national or in which he or she had the right of permanent residence at the time of entry into the territory of the receiving Party shall agree to issue, at the request of the receiving Party, such travel documents or other authorisation as may be necessary to enable the person to travel to and re-enter its territory.

5 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to establish repatriation programmes, involving relevant national or international institutions and non governmental organisations. These programmes aim at avoiding re-victimisation. Each Party should make its best effort to favour the reintegration of victims into the society of the State of return, including reintegration into the education system and the labour market, in particular through the acquisition and improvement of their professional skills. With regard to children, these programmes should include enjoyment of the right to education and measures to secure adequate care or receipt by the family or appropriate care structures.

6 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to make available to victims, where appropriate in co-operation with any other Party concerned, contact information of structures that can assist them in the country where they are returned or repatriated, such as law enforcement offices, non-governmental organisations, legal professions able to provide counselling and social welfare agencies.

7 Child victims shall not be returned to a State, if there is indication, following a risk and security assessment, that such return would not be in the best interests of the child.

Article 17 – Gender equality

Each Party shall, in applying measures referred to in this chapter, aim to promote gender equality and use gender mainstreaming in the development, implementation and assessment of the measures.

Chapter IV – Substantive criminal law

Article 18 – Criminalisation of trafficking in human beings

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the conduct contained in article 4 of this Convention, when committed intentionally.

Article 19 – Criminalisation of the use of services of a victim

Each Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its internal law, the use of services which are the object of exploitation as referred to in Article 4 paragraph a of this Convention, with the knowledge that the person is a victim of trafficking in human beings.

Article 20 - Criminalisation of acts relating to travel or identity documents

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the following conducts, when committed intentionally and for the purpose of enabling the trafficking in human beings:

- a forging a travel or identity document;
- b procuring or providing such a document;
- c retaining, removing, concealing, damaging or destroying a travel or identity document of another person.

Article 21 – Attempt and aiding or abetting

1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences when committed intentionally, aiding or abetting the commission of any of the offences established in accordance with Articles 18 and 20 of the present Convention.

2 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences when committed intentionally, an attempt to commit the offences established in accordance with Articles 18 and 20, paragraph a, of this Convention.

Article 22 – Corporate liability

1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to ensure that a legal person can be held liable for a criminal offence established in accordance with this Convention, committed for its benefit by any natural person, acting either individually or as part of an organ of the legal person, who has a leading position within the legal person, based on:

- a a power of representation of the legal person;
- b an authority to take decisions on behalf of the legal person;
- c an authority to exercise control within the legal person.

2 Apart from the cases already provided for in paragraph 1, each Party shall take the measures necessary to ensure that a legal person can be held liable where the lack of supervision or control by a natural person referred to in paragraph 1 has made possible the commission of a criminal offence established in accordance with this Convention for the benefit of that legal person by a natural person acting under its authority.

3 Subject to the legal principles of the Party, the liability of a legal person may be criminal, civil or administrative.

4 Such liability shall be without prejudice to the criminal liability of the natural persons who have committed the offence.

Article 23 – Sanctions and measures

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to ensure that the criminal offences established in accordance with Articles 18 to 21 are punishable by effective, proportionate and dissuasive sanctions. These sanctions shall include, for criminal offences established in accordance with Article 18 when committed by natural persons, penalties involving deprivation of liberty which can give rise to extradition.
- 2 Each Party shall ensure that legal persons held liable in accordance with Article 22 shall be subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or non-criminal sanctions or measures, including monetary sanctions.
- 3 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to enable it to confiscate or otherwise deprive the instrumentalities and proceeds of criminal offences established in accordance with Articles 18 and 20, paragraph a, of this Convention, or property the value of which corresponds to such proceeds.
- 4 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to enable the temporary or permanent closure of any establishment which was used to carry out trafficking in human beings, without prejudice to the rights of *bona fide* third parties or to deny the perpetrator, temporary or permanently, the exercise of the activity in the course of which this offence was committed.

Article 24 – Aggravating circumstances

Each Party shall ensure that the following circumstances are regarded as aggravating circumstances in the determination of the penalty for offences established in accordance with Article 18 of this Convention:

- a the offence deliberately or by gross negligence endangered the life of the victim;
- b the offence was committed against a child;
- c the offence was committed by a public official in the performance of her/his duties;
- d the offence was committed within the framework of a criminal organisation.

Article 25 - Previous convictions

Each Party shall adopt such legislative and other measures providing for the possibility to take into account final sentences passed by another Party in relation to offences established in accordance with this Convention when determining the penalty.

Article 26 – Non-punishment provision

Each Party shall, in accordance with the basic principles of its legal system, provide for the possibility of not imposing penalties on victims for their involvement in unlawful activities, to the extent that they have been compelled to do so.

Chapter V – Investigation, prosecution and procedural law

Article 27 - *Ex parte* and *ex officio* applications

- 1 Each Party shall ensure that investigations into or prosecution of offences established in accordance with this Convention shall not be dependent upon the report or accusation made by a victim, at least when the offence was committed in whole or in part on its territory.
- 2 Each Party shall ensure that victims of an offence in the territory of a Party other than the one where they reside may make a complaint before the competent authorities of their State of residence. The competent authority to which the complaint is made, insofar as it does not itself have competence in this respect, shall transmit it without delay to the competent authority of the Party in the territory in which the offence was committed. The complaint shall be dealt with in accordance with the internal law of the Party in which the offence was committed.
- 3 Each Party shall ensure, by means of legislative or other measures, in accordance with the conditions provided for by its internal law, to any group, foundation, association or non-governmental organisations which aims at fighting trafficking in human beings or protection of human rights, the possibility to assist and/or support the victim with his or her consent during criminal proceedings concerning the offence established in accordance with Article 18 of this Convention.

Article 28 – Protection of victims, witnesses and collaborators with the judicial authorities

- 1 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to provide effective and appropriate protection from potential retaliation or intimidation in particular during and after investigation and prosecution of perpetrators, for:
 - a Victims;
 - b As appropriate, those who report the criminal offences established in accordance with Article 18 of this Convention or otherwise co-operate with the investigating or prosecuting authorities;
 - c witnesses who give testimony concerning criminal offences established in accordance with Article 18 of this Convention;
 - d when necessary, members of the family of persons referred to in subparagraphs a and c.
- 2 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to ensure and to offer various kinds of protection. This may include physical protection, relocation, identity change and assistance in obtaining jobs.
- 3 A child victim shall be afforded special protection measures taking into account the best interests of the child.

4 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to provide, when necessary, appropriate protection from potential retaliation or intimidation in particular during and after investigation and prosecution of perpetrators, for members of groups, foundations, associations or non-governmental organisations which carry out the activities set out in Article 27, paragraph 3.

5 Each Party shall consider entering into agreements or arrangements with other States for the implementation of this article.

Article 29 – Specialised authorities and co-ordinating bodies

1 Each Party shall adopt such measures as may be necessary to ensure that persons or entities are specialised in the fight against trafficking and the protection of victims. Such persons or entities shall have the necessary independence in accordance with the fundamental principles of the legal system of the Party, in order for them to be able to carry out their functions effectively and free from any undue pressure. Such persons or the staffs of such entities shall have adequate training and financial resources for their tasks.

2 Each Party shall adopt such measures as may be necessary to ensure co-ordination of the policies and actions of their governments' departments and other public agencies against trafficking in human beings, where appropriate, through setting up co-ordinating bodies.

3 Each Party shall provide or strengthen training for relevant officials in the prevention of and fight against trafficking in human beings, including Human Rights training. The training may be agency-specific and shall, as appropriate, focus on: methods used in preventing such trafficking, prosecuting the traffickers and protecting the rights of the victims, including protecting the victims from the traffickers.

4 Each Party shall consider appointing National Rapporteurs or other mechanisms for monitoring the anti-trafficking activities of State institutions and the implementation of national legislation requirements.

Article 30 – Court proceedings

In accordance with the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, in particular Article 6, each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to ensure in the course of judicial proceedings:

- a the protection of victims' private life and, where appropriate, identity;
- b victims' safety and protection from intimidation,

in accordance with the conditions under its internal law and, in the case of child victims, by taking special care of children's needs and ensuring their right to special protection measures.

Article 31 – Jurisdiction

1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish jurisdiction over any offence established in accordance with this Convention, when the offence is committed:

- a in its territory; or
- b on board a ship flying the flag of that Party; or
- c on board an aircraft registered under the laws of that Party; or
- d by one of its nationals or by a stateless person who has his or her habitual residence in its territory, if the offence is punishable under criminal law where it was committed or if the offence is committed outside the territorial jurisdiction of any State;
- e against one of its nationals.

2 Each Party may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to apply or to apply only in specific cases or conditions the jurisdiction rules laid down in paragraphs 1 (d) and (e) of this article or any part thereof.

3 Each Party shall adopt such measures as may be necessary to establish jurisdiction over the offences referred to in this Convention, in cases where an alleged offender is present in its territory and it does not extradite him/her to another Party, solely on the basis of his/her nationality, after a request for extradition.

4 When more than one Party claims jurisdiction over an alleged offence established in accordance with this Convention, the Parties involved shall, where appropriate, consult with a view to determining the most appropriate jurisdiction for prosecution.

5 Without prejudice to the general norms of international law, this Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised by a Party in accordance with internal law.

Chapter VI – International co-operation and co-operation with civil society

Article 32 – General principles and measures for international co-operation

The Parties shall co-operate with each other, in accordance with the provisions of this Convention, and through application of relevant applicable international and regional instruments, arrangements agreed on the basis of uniform or reciprocal legislation and internal laws, to the widest extent possible, for the purpose of:

- preventing and combating trafficking in human beings;
- protecting and providing assistance to victims;
- investigations or proceedings concerning criminal offences established in accordance with this Convention.

Article 33 - Measures relating to endangered or missing persons

1 When a Party, on the basis of the information at its disposal has reasonable grounds to believe that the life, the freedom or the physical integrity of a person referred to in Article 28, paragraph 1, is in immediate danger on the territory of another Party, the Party that has the information shall, in such a case of emergency, transmit it without delay to the latter so as to take the appropriate protection measures.

2 The Parties to this Convention may consider reinforcing their co-operation in the search for missing people, in particular for missing children, if the information available leads them to believe that she/he is a victim of trafficking in human beings. To this end, the Parties may conclude bilateral or multilateral treaties with each other.

Article 34 – Information

1 The requested Party shall promptly inform the requesting Party of the final result of the action taken under this chapter. The requested Party shall also promptly inform the requesting Party of any circumstances which render impossible the carrying out of the action sought or are likely to delay it significantly.

2 A Party may, within the limits of its internal law, without prior request, forward to another Party information obtained within the framework of its own investigations when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving Party in initiating or carrying out investigations or proceedings concerning criminal offences established in accordance with this Convention or might lead to a request for co-operation by that Party under this chapter.

3 Prior to providing such information, the providing Party may request that it be kept confidential or used subject to conditions. If the receiving Party cannot comply with such request, it shall notify the providing Party, which shall then determine whether the information should nevertheless be provided. If the receiving Party accepts the information subject to the conditions, it shall be bound by them.

4 All information requested concerning Articles 13, 14 and 16, necessary to provide the rights conferred by these Articles, shall be transmitted at the request of the Party concerned without delay with due respect to Article 11 of the present Convention.

Article 35 – Co-operation with civil society

Each Party shall encourage state authorities and public officials, to co-operate with non-governmental organisations, other relevant organisations and members of civil society, in establishing strategic partnerships with the aim of achieving the purpose of this Convention.

Chapter VII – Monitoring mechanism

Article 36 – Group of experts on action against trafficking in human beings

1 The Group of experts on action against trafficking in human beings (hereinafter referred to as “GRETA”), shall monitor the implementation of this Convention by the Parties.

2 GRETA shall be composed of a minimum of 10 members and a maximum of 15 members, taking into account a gender and geographical balance, as well as a multidisciplinary expertise. They shall be elected by the Committee of the Parties for a term of office of 4 years, renewable once, chosen from amongst nationals of the States Parties to this Convention.

3 The election of the members of GRETA shall be based on the following principles:

- a they shall be chosen from among persons of high moral character, known for their recognised competence in the fields of Human Rights, assistance and protection of victims and of action against trafficking in human beings or having professional experience in the areas covered by this Convention;
- b they shall sit in their individual capacity and shall be independent and impartial in the exercise of their functions and shall be available to carry out their duties in an effective manner;
- c no two members of GRETA may be nationals of the same State;
- d they should represent the main legal systems.

4 The election procedure of the members of GRETA shall be determined by the Committee of Ministers, after consulting with and obtaining the unanimous consent of the Parties to the Convention, within a period of one year following the entry into force of this Convention. GRETA shall adopt its own rules of procedure.

Article 37 – Committee of the Parties

1 The Committee of the Parties shall be composed of the representatives on the Committee of Ministers of the Council of Europe of the member States Parties to the Convention and representatives of the Parties to the Convention, which are not members of the Council of Europe.

2 The Committee of the Parties shall be convened by the Secretary General of the Council of Europe. Its first meeting shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention in order to elect the members of GRETA. It shall subsequently meet whenever one-third of the Parties, the President of GRETA or the Secretary General so requests.

3 The Committee of the Parties shall adopt its own rules of procedure.

Article 38 – Procedure

1 The evaluation procedure shall concern the Parties to the Convention and be divided in rounds, the length of which is determined by GRETA. At the beginning of each round GRETA shall select the specific provisions on which the evaluation procedure shall be based.

2 GRETA shall define the most appropriate means to carry out this evaluation. GRETA may in particular adopt a questionnaire for each evaluation round, which may serve as a basis

for the evaluation of the implementation by the Parties of the present Convention. Such a questionnaire shall be addressed to all Parties. Parties shall respond to this questionnaire, as well as to any other request of information from GRETA.

3 GRETA may request information from civil society.

4 GRETA may subsidiarily organise, in co-operation with the national authorities and the “contact person” appointed by the latter, and, if necessary, with the assistance of independent national experts, country visits. During these visits, GRETA may be assisted by specialists in specific fields.

5 GRETA shall prepare a draft report containing its analysis concerning the implementation of the provisions on which the evaluation is based, as well as its suggestions and proposals concerning the way in which the Party concerned may deal with the problems which have been identified. The draft report shall be transmitted for comments to the Party which undergoes the evaluation. Its comments are taken into account by GRETA when establishing its report.

6 On this basis, GRETA shall adopt its report and conclusions concerning the measures taken by the Party concerned to implement the provisions of the present Convention. This report and conclusions shall be sent to the Party concerned and to the Committee of the Parties. The report and conclusions of GRETA shall be made public as from their adoption, together with eventual comments by the Party concerned.

7 Without prejudice to the procedure of paragraphs 1 to 6 of this article, the Committee of the Parties may adopt, on the basis of the report and conclusions of GRETA, recommendations addressed to this Party (a) concerning the measures to be taken to implement the conclusions of GRETA, if necessary setting a date for submitting information on their implementation, and (b) aiming at promoting co-operation with that Party for the proper implementation of the present Convention.

Chapter VIII – Relationship with other international instruments

Article 39 – Relationship with the Protocol to prevent, suppress and punish trafficking in persons, especially women and children, supplementing the United Nations Convention against transnational organised crime

This Convention shall not affect the rights and obligations derived from the provisions of the Protocol to prevent, suppress and punish trafficking in persons, especially women and children, supplementing the United Nations Convention against transnational organised crime, and is intended to enhance the protection afforded by it and develop the standards contained therein.

Article 40 – Relationship with other international instruments

1 This Convention shall not affect the rights and obligations derived from other international instruments to which Parties to the present Convention are Parties or shall become Parties and which contain provisions on matters governed by this Convention and which ensure greater protection and assistance for victims of trafficking.

2 The Parties to the Convention may conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this Convention, for purposes of supplementing or strengthening its provisions or facilitating the application of the principles embodied in it.

3 Parties which are members of the European Union shall, in their mutual relations, apply Community and European Union rules in so far as there are Community or European Union rules governing the particular subject concerned and applicable to the specific case, without prejudice to the object and purpose of the present Convention and without prejudice to its full application with other Parties.

4 Nothing in this Convention shall affect the rights, obligations and responsibilities of States and individuals under international law, including international humanitarian law and international human rights law and, in particular, where applicable, the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees and the principle of *non-refoulement* as contained therein.

Chapter IX – Amendments to the Convention

Article 41 – Amendments

1 Any proposal for an amendment to this Convention presented by a Party shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by him or her to the member States of the Council of Europe, any signatory, any State Party, the European Community, to any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 42 and to any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 43.

2 Any amendment proposed by a Party shall be communicated to GRETA, which shall submit to the Committee of Ministers its opinion on that proposed amendment.

3 The Committee of Ministers shall consider the proposed amendment and the opinion submitted by GRETA and, following consultation of the Parties to this Convention and after obtaining their unanimous consent, may adopt the amendment.

4 The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 3 of this article shall be forwarded to the Parties for acceptance.

5 Any amendment adopted in accordance with paragraph 3 of this article shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General that they have accepted it.

Chapter X – Final clauses

Article 42 – Signature and entry into force

1 This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe, the non member States which have participated in its elaboration and the European Community.

2 This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

3 This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which 10 Signatories, including at least 8 member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of the preceding paragraph.

4 In respect of any State mentioned in paragraph 1 or the European Community, which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 43 – Accession to the Convention

1 After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may, after consultation of the Parties to this Convention and obtaining their unanimous consent, invite any non-member State of the Council of Europe, which has not participated in the elaboration of the Convention, to accede to this Convention by a decision taken by the majority provided for in Article 20 *d.* of the Statute of the Council of Europe, and by unanimous vote of the representatives of the Contracting States entitled to sit on the Committee of Ministers.

2 In respect of any acceding State, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 44 – Territorial application

1 Any State or the European Community may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.

2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 45 – Reservations

No reservation may be made in respect of any provision of this Convention, with the exception of the reservation of Article 31, paragraph 2.

Article 46 – Denunciation

1 Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 47 – Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, any State signatory, any State Party, the European Community, to any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 42 and to any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 43 of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 42 and 43;
- d any amendment adopted in accordance with Article 41 and the date on which such an amendment enters into force;
- e any denunciation made in pursuance of the provisions of Article 46;
- f any other act, notification or communication relating to this Convention
- g any reservation made under Article 45.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Warsaw, this 16th day of May 2005, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention, to the European Community and to any State invited to accede to this Convention.

Članak 3.

Provedba ovog Zakona u djelokrugu je središnjih tijela državne uprave nadležnih za poslove obrazovanja, pravosuđa, unutarnjih poslova, zdravstva i socijalne skrbi.

Članak 4.

Na dan stupanja na snagu ovog Zakona Konvencija iz članka 1. ovog Zakona nije na snazi te će se podaci o njenom stupanju na snagu naknadno objaviti u skladu s člankom 30. stavkom 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Članak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u «Narodnim novinama».

O b r a z l o ž e n j e

Članak 1.

Navedenim člankom Nacrta prijedloga Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima, a na temelju članka 139. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske i članka 18. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, iskazuje se konačni pristanak Republike Hrvatske na ispunjavanje standarda zacrtanih predmetnom Konvencijom.

Članak 2.

Navedeni članak sadrži tekst Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik.

Članak 3.

Članak 3. utvrđuje središnja tijela državne uprave u čijoj je nadležnosti provedba Zakona.

Članak 4.

Navedeni članak navodi da Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima na dan stupanja na snagu Zakona nije na snazi te će se podaci o njenom stupanju na snagu objaviti u skladu s člankom 30. stavak 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Članak 5.

Navedenim člankom utvrđen je dan stupanja na snagu Zakona.